

**VALSTYBĖS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS IR ĮVAIKINIMO TARNYBOS
PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL VIDAUS KONTROLĖS POLITIKOS PATVIRTINIMO**

2021 m. balandžio 30 d. Nr. BV-140
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi ir 7 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 1K-195 „Dėl Vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje“ 2.1 papunkčiu:

1. T v i r t i n u Vidaus kontrolės politiką (pridedama).
2. P a v e d u Vidaus administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Maženai Ivanovai su šiuo įsakymu supažindinti Tarnybos darbuotojus.

Direktorė

Ilma Skuodienė

PATVIRTINTA

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2021 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. BV-140

VIDAUS KONTROLĖS POLITIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vidaus kontrolės politika (toliau – Politika) apima Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) vidaus kontrolės principus, tikslus, elementus, dalyvius, jos analizės, vertinimo ir tobulinimo tvarką.

2. Politika Tarnyboje kuriama, įgyvendinama ir palaikoma, vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu (toliau – Įstatymas) bei Vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 1K-195 „Dėl vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje“, (toliau – Aprašas) ir atsižvelgiant į Tarnybos, kaip viešojo juridinio asmens, veiklą reglamentuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus, taip pat vidaus kontrolės įgyvendinimą Tarnyboje reglamentuojančius dokumentus, kurių sąrašai ir (arba) nuorodos į juos teikiami Tarnybos interneto svetainėje <https://vaikoteises.lt>.

3. Politikoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos ir vartojamos Įstatyme ir Apraše.

II SKYRIUS VIDAUS KONTROLĖ

PIRMASIS SKIRSNIS VIDAUS KONTROLĖS PRINCIPAI IR TIKSLAI

4. Vidaus kontrolė Tarnyboje kuriama ir įgyvendinama, laikantis vidaus kontrolės principų, nustatytų Įstatymo 5 straipsnyje, siekiant įgyvendinti strateginio planavimo dokumentuose Tarnybai numatytus tikslus, vadovaujantis Tarnybos misija ir padedant užtikrinti, kad:

4.1. Tarnybos veikla būtų vykdoma laikantis visų teisės aktų, reglamentuojančių Tarnybos veiklą, reikalavimų;

4.2. Tarnybos turtas bei įsipareigojimai tretiesiems asmenims būtų apsaugoti nuo sukčiavimo, iššvaistymo, pasisavinimo, neteisėto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ar kitų neteisėtų veikų;

4.3. Tarnyba, vykdydama veiklą, laikytųsi patikimo finansų valdymo principo, grindžiamo ekonomiškumu, efektyvumu ir rezultatyvumu;

4.4. teisės aktų nustatyta tvarka teikiama informacija apie Tarnybos finansinę ir kitą veiklą būtų patikima, aktuali, išsami ir teisinga.

ANTRASIS SKIRSNIS VIDAUS KONTROLĖS ELEMENTAI

5. Vidaus kontrolė Tarnybos įgyvendinama pagal kiekvieną iš Įstatymo 6 straipsnyje nustatytų vidaus kontrolės elementų ir pagal Apraše nurodytus vidaus kontrolės elementus apibūdinančius principus – priemones, kuriomis Tarnyba siekia savo tikslų:

5.1. kontrolės aplinka – tai aplinka, kurioje vykdoma Tarnybos veikla, Tarnybos valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, (toliau – Tarnybos darbuotojai) atlieka savo funkcijas ir eina savo pareigas, kuri apima Tarnybos organizacinę struktūrą, valdymą, personalo valdymo politiką ir praktiką, Tarnybos darbuotojų profesinio elgesio principus ir taisykles, kompetenciją ir kitus veiksnius, turinčius įtakos Tarnybos strateginiams tikslams ir uždaviniams formuoti ir vykdyti, vidaus kontrolei Tarnybos įgyvendinti ir kokybei;

5.2. rizikos vertinimas – tai rizikos veiksnių (įskaitant korupcijos riziką), turinčių įtakos Tarnybos veiklos tikslams siekti, ir pokyčių, galinčių reikšmingai paveikti vidaus kontrolę Tarnybos, nustatymas ir jų analizė, atliekama vadovaujantis Politikos III skyriaus nuostatomis;

5.3. kontrolės veikla – tai veikla, kuria siekiama sumažinti neigiamą rizikos veiksnių poveikį Tarnyboje ir kuri apima įgaliojimų suteikimą, funkcijų atskyrimą, finansų, prieigos prie turto ir dokumentų kontrolę, technologijų naudojimą, veiklos ir rezultatų peržiūrą, veiklos priežiūrą ir kitų teisės aktuose ir kituose Tarnybos dokumentuose nustatytų reikalavimų laikymąsi;

5.4. informavimas ir komunikacija – nuolatinis siekis, kad Tarnybos vidaus ir išorės komunikacijai naudojama ir Tarnybos darbuotojų vidaus ir išorės informacijos vartotojams teikiama informacija būtų aktuali, išsami, patikima, teisinga ir teikiama laiku;

5.5. stebėseną – tai reguliari (nuolatinė ir (arba) periodinė) arba atskirais vertinimais atliekama Tarnybos valdymo ir priežiūros veikla, siekiant nustatyti, ar vidaus kontrolė Tarnyboje įgyvendinama vadovaujantis Politika ir ar ji atitinka pasikeitusias veiklos sąlygas.

TREČIASIS SKIRSNIS VIDAUS KONTROLĖS DALYVIAI

6. Tarnybos vidaus kontrolės dalyviai: direktorius, direktoriaus pavaduotojai ir Tarnybos vyriausieji patarėjai (toliau – Tarnybos vadovybė), vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekantys Tarnybos darbuotojai (direktoriaus įsakymu sudaryta darbo grupė, atsakinga už Tarnybos vidaus kontrolės politikos kūrimą, įgyvendinimą ir tobulinimą organizavimą, koordinavimą ir kontroliavimą (toliau – Atsakingas padalinys), Tarnybos struktūrinių padalinių vadovai, kiti Tarnybos darbuotojai ir Tarnybos kokybės vidaus auditoriai.

7. Tarnybos vadovybė užtikrina vidaus kontrolės Tarnybos sukūrimą, jos įgyvendinimą ir tobulinimą, Politikos nustatymą.

8. Atsakingas padalinys:

8.1. organizuoja ir koordinuoja Politikos rengimą, įgyvendinimą;

8.2. kartu su kitais Tarnybos struktūriniais padaliniais pagal kompetenciją prižiūri vidaus kontrolės įgyvendinimą Tarnyboje;

8.3. kasmet atlieka Politikos IV skyriuje nurodytą Tarnybos vidaus kontrolės analizę, vertina Tarnybos vidaus kontrolės atitiktį Politikai, teikia pasiūlymus Tarnybos vadovybei dėl vidaus kontrolės priemonių taikymo, rizikų valdymo;

8.4. kartu su kitais Tarnybos struktūriniais padaliniais dalyvauja formuojant Tarnybos veiklos kokybės rodiklius ir koordinuoja, kontroliuoja jų įgyvendinimą;

8.5. koordinuoja informacijos apie vidaus kontrolės įgyvendinimą Tarnyboje rengimą ir teikimą finansų ministro nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos finansų ministerijai;

8.6. teikia Tarnybos struktūriniams padaliniais metodinę ir praktinę pagalbą dėl vidaus kontrolės įgyvendinimo.

9. Tarnybos struktūrinių padalinių vadovai atsakingi už nuolatinės (kasdienės) stebėsenos užtikrinimą ir rizikų nustatymą pagal vadovaujamam padaliniiui priskirtas funkcijas.

10. Visi Tarnybos darbuotojai, atlikdami savo tiesiogines funkcijas, kartu įgyvendina ir vidaus kontrolę, yra atsakingi už vidaus kontrolės veiksmingumo užtikrinimą ir veiklos problemų nustatymą, jie apie nustatytus rizikos veiksnius nedelsdami informuoja Atsakingą padalinį.

11. Kokybės vidaus auditoriai, atlikdami kokybės vidaus auditą, tiria ir vertina vidaus kontrolę Tarnyboje ir teikia Tarnybos vadovybei, vidaus kontrolės tobulinimo rekomendacijas, konsultuoja Tarnybos vadovybę, Tarnybos struktūrinių padalinių vadovus vidaus kontrolės klausimais.

12. Tarnybos dokumentų (nuostatų, pareigybių aprašymų ir kitų dokumentų), kuriuose nustatytos Tarnybos darbuotojų kaip vidaus kontrolės dalyvių pareigos ir atsakomybė, išrašai arba nuorodos į juos pateikiamos Tarnybos interneto svetainėje <https://vaikoteises.lt>.

KETVIRTASIS SKIRSNIS VIDAUS KONTROLĖS ĮGYVENDINIMAS

13. Vidaus kontrolė Tarnyboje įgyvendinama, integruojant vidaus kontrolę į Tarnybos veiklą, apimant pagrindinius valdymo procesus (planavimą, atlikimą ir stebėseną), nuolat tobulinant ir prireikus keičiant Tarnybos vidaus kontrolę atsižvelgus į pokyčius.

14. Tarnybos vadovybė formuoja ir palaiko teigiamą Tarnybos darbuotojų požiūrį į vidaus kontrolę Tarnyboje.

15. Tarnybos finansų kontrolė yra Tarnybos vidaus kontrolės dalis. Finansų kontrolė Tarnyboje atliekama, vadovaujantis direktoriaus įsakymu patvirtintomis Tarnybos finansų kontrolės taisyklėmis, reglamentuojančiomis finansų kontrolės organizavimą Tarnyboje ir Tarnybos finansų kontrolę atliekančių darbuotojų pareigas ir atsakomybę.

16. Už Tarnybos finansų kontrolę atsakingi direktorius, už finansų sritį atsakingas direktoriaus pavaduotojas ir jų paskirti Tarnybos darbuotojai. Tarnybos darbuotojas, kuriam pavestos atlikti vyriausiojo buhalterio (buhalterio) funkcijos, paskiriamas atsakingu už išankstinę finansų kontrolę. Tas pats darbuotojas negali būti paskirtas atsakingu ir už išankstinę, ir už paskesnę finansų kontrolę.

17. Tinkamai komunikacijai užtikrinti Tarnyboje gali būti parengta vidinės ir išorinės komunikacijos strategija.

III SKYRIUS RIZIKŲ VALDYMAS

18. Atsižvelgiant į nuolat kintančias Tarnybos ekonomines, reguliavimo ir veiklos sąlygas, rizikos (tikimybės, kad tam tikri vidiniai ar išoriniai veiksniai ar pokyčiai gali neigiamai paveikti Tarnybos veiklos tikslų, uždavinių įgyvendinimą ir tinkamą vidaus kontrolės funkcionavimą) vertinimas turi būti atliekamas nuolat ir (arba) periodiškai.

19. Rizikos valdymo procesą sudaro rizikos veiksnių nustatymas, jų analizė ir vertinimas, toleruojamos rizikos nustatymas, reagavimo į riziką numatymas. Rizikos valdymas Tarnyboje organizuojamas pagal šias pagrindines Tarnybos veiklos sritis:

19.1. strateginius tikslus – strateginio planavimo dokumentuose Tarnybos direktoriui ir (arba) Tarnybai nustatyti tikslai ir uždaviniai su planuojamais pasiekti rezultatais per planavimo dokumentuose nurodytą laikotarpį;

19.2. veiklos tikslus – efektyvus ir veiksmingas Tarnybos turimų išteklių panaudojimas;

19.3. atskaitomybės tikslus – Tarnybos vidaus ir išorinių ataskaitų patikimumas;

19.4. atitikties tikslus – Tarnybos veiklos atitiktis teisės aktų reikalavimams, priežiūros ir kontrolės institucijų rekomendacijoms ir geros praktikos pavyzdžiams.

20. Tarnybos vidaus kontrolės dalyvių pareigų ir atsakomybių pasidalijimas, valdant rizikas pagal trijų linijų modelį*, nurodytas Politikos priede esančioje schemoje.

21. Nustačius riziką, atliekamas rizikos reikšmingumo nustatymas, rizikos tikimybės įvertinimas bei parinkimas galimų reagavimo į riziką būdų:

21.1. rizikos mažinimas – veiksmai, kuriais siekiama sumažinti rizikos pasireiškimo tikimybę ir (ar) poveikį veiklai iki toleruojamos rizikos. Rizika mažinama nustatant papildomas kontrolės priemones, tobulinant veiklos sričių procesus, atliekant kitus reikiamus veiksmus. Prireikus Tarnybos struktūrinis padalinys, su kurio veikla identifikuota rizika yra labiausiai susijusi, koordinuojamas Atsakingo padalinio, parengia rizikos valdymo planą – numato jame rizikos mažinimo priemones, jų įgyvendinimo terminus ir atsakingus už priemonių įgyvendinimą Tarnybos darbuotojus;

21.2. rizikos perdavimas – rizikos perdavimas trečiosioms šalims (pavyzdžiui, draudžiant ar perkant tam tikras paslaugas);

21.3. rizikos toleravimas – rizikos prisiėmimas, kai rizikos pasireiškimo tikimybė ir poveikis veiklai neviršija nustatytos toleruojamos rizikos ir nesiimama jokių veiksmų rizikai mažinti;

21.4. rizikos vengimas – konkrečios veiklos (ar jos dalies) nutraukimas, kai rizikos valdymo priemonėmis neįmanoma sumažinti veiklos rizikos iki toleruojamos rizikos.

22. Sprendimus dėl reagavimo į riziką ir dėl toleruojamos rizikos lygio nustatymo priima Tarnybos vadovybė pagal motyvuotus Atsakingo padalinio pasiūlymus. Jeigu po pritaikyto reagavimo į riziką būdo likusi rizika viršija toleruojamos rizikos lygį, Tarnybos vadovybė turi iš naujo apsvarstyti reagavimo į riziką būdą arba toleruojamos rizikos lygį.

IV SKYRIUS VIDAUS KONTROLĖS ANALIZĖ IR VERTINIMAS

23. Atsakingas padalinys kiekvienais metais atlieka Tarnybos vidaus kontrolės analizę, apimančią visus vidaus kontrolės elementus. Analizės metu įvertinami Tarnybos veiklos trūkumai, pokyčiai, atitiktis nustatytiems reikalavimams (ar vidaus kontrolė Tarnybos įgyvendinama vadovaujantis Politika ir ar ji atitinka pasikeitusias veiklos sąlygas), vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančių darbuotojų pateikta informacija, vidaus ir kitų auditų rezultatai ir numatomos Tarnybos vidaus kontrolės tobulinimo priemonės.

* Trijų linijų modelis – Tarptautinio vidaus auditorių instituto (angl. *The institute of internal auditors, IIA*) 2020 m. pristatytas 3 gynybos linijų modelio (angl. *The Three Lines of Defense Model*) atnaujinimas. Jis padeda organizacijoms nustatyti struktūras ir procesus, geriausiai padedančius siekti organizacijos tikslų, sustiprinti organizacijos ir rizikų valdymą, išvengti painiavos, veiklos dubliavimo, persidengimo ir neveiksmingumo. Trijų linijų modelį pristatančio leidinio lietuvių kalba interneto nuoroda: <https://vaa.lt/wp-content/uploads/2020/09/Trij%C5%B3-linij%C5%B3-modelis.PDF>.

24. Tarnybos vidaus kontrolė vertinama:

24.1. labai gerai – jei visa rizika yra nustatyta ir valdoma, vidaus kontrolės trūkumų nerasta;

24.2. gerai – jei visa rizika yra nustatyta ir valdoma, bet yra vidaus kontrolės trūkumų, neturinčių neigiamos įtakos viešojo juridinio asmens veiklos rezultatams;

24.3. patenkinamai – jei visa rizika yra nustatyta, tačiau dėl netinkamo rizikos valdymo yra vidaus kontrolės trūkumų, kurie gali turėti neigiamą įtaką viešojo juridinio asmens veiklos rezultatams;

24.4. silpnai – jei ne visa rizika yra nustatyta, nevykdomas rizikos valdymas ir vidaus kontrolės trūkumai daro neigiamą įtaką viešojo juridinio asmens veiklos rezultatams.

25. Vidaus kontrolės veiksmingumo stebėsenai vykdyti, naujoms rizikoms nustatyti ir Tarnybos vidaus kontrolės analizei atlikti Atsakingas padalinys gali pasirinkti visas teisėtas priemones ir būdus (atlikdamas nuotolinę stebėseną ir (ar) nuotolinę apklausą; veiklos rodiklių vertinimą; gyventojų apklausą ir sociologinius tyrimus; klausimynų papildymą; pasitarimų metu gautos informacijos vertinimą ir išvadų bei rekomendacijų rengimą; psichologinio klimato tyrimų atlikimo inicijavimą; patikrinimus ir veiklos vertinimus; kitų valstybės institucijų ar įstaigų, turinčių teisę kontroliuoti Tarnybos veiklą, pateiktos informacijos ir kitus vertinimus) ir turi teisę:

25.1. gauti iš Tarnybos darbuotojų ar Tarnybos struktūrinių padalinių visą reikalingą informaciją, susijusią su vidaus kontrolės veikimu;

25.2. pasitelkti Tarnybos darbuotojus (suderinus su jų tiesioginiais vadovais), taip pat kreiptis į kitas institucijas dėl specialistų ir (ar) nepriklausomų ekspertų pasitelkimo specifinėms sritims įvertinti.

26. Atliktą Tarnybos vidaus kontrolės analizę ir jos vertinimą Atsakingas padalinys pristato Tarnybos vadovybei, kuri gali siūlyti Tarnybos kokybės vidaus auditoriams atlikti atskirų Tarnybos veiklos sričių kokybės vidaus auditą. Su atlikta Tarnybos vidaus kontrolės analize ir jos vertinimu bei vadovybės priimtais sprendimais supažindinami visi Tarnybos darbuotojai.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Vidaus kontrolės dalyviai turi vengti perteklinės kontrolės, kuri yra žalinga ir pavojinga ne mažiau nei kontrolės nebuvimas.

28. Politika nuolat tobulinama, atsižvelgiant į vidaus kontrolės analizės ir vertinimo rezultatus (pateiktas rekomendacijas ir pasiūlymus).

29. Informacijos, susijusios su Politika ir jos įgyvendinimu ir teikiamos Tarnybos interneto svetainėje <https://vaikoteises.lt>, periodišką peržiūrėjimą ir atnaujinimą koordinuoja Atsakingas padalinys.

TRIJŲ LINIJŲ MODELIS RIZIKOMS TARNYBOJE VALDYTI

